

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kloka

Många har gått härifrån
Lillaröt till "Åsumspågen". Hans Larsson härifrån
pökte honom, för att hans kvinna var dålig.
Hans hade med sig hennes kinnstygg, som han
lämnade till Åsumspågen. — Åsumspågen
pökte de en gång häkta. Länsmannen
gjäbo kom för att ta honom. Men när
Åsumspågen kommit upp i vagnen, ville
hästarna inte gå. Då länsmannen måtte
släppa honom igen.

I Vinninge (Blåters) fanns en klok gumma, Vinninge-kvinnan
"Slinkan" i Hörby, som var fördäroval; Slinkan
sänstra armen kunde också bota sjukdomar.

Kloka

Åsumspågen

Vinninge-kvinnan

Slinkan

LUNDS-UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bröllop

Fränst i bröllopsstassen
 red förridarna, på "brogemannen" och därefter
 kom själva bröllopsståget. Två "lesvenner"
 sat bredvid brudens vagn, en på var sin sida.
 Man hade dåliga vägar för och de skulle hålla
 i vagnen så att den inte välte. Som
 man kom till kyrkan, skulle förridarna rida
 i förväg till prästen och bruda och sedan
 tillbaka till stassen och uttala att man
 fick komma. När man var på väg hem efter
 vigseln, skulle de rida tillbaka och tacka
 prästen och innan stassen kom till
 bröllopsgården, skulle de rida i förväg till

Bröllop

Stassen

2528

Komma

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3

allt fräga om om man fick och sin rida tillbaka
nu omtala för stassen att allt var färdigt
för att motta dem.

Gästerna hade med sig förmåg. Den
bestod för det mesta av sockerkakor, sprö-
kakor, kakor, kakor, en kaka bjöd för varje dag,
ett fat risgröt. De vanligaste rätterna, man
bjöd på, var soppa, bruna bönor och risgröt.
Efter måltiden dansade man.

Mat

Bjällöpet varade 3-4 dagar. Om ett så man, att
det varat i 2 år, 2 mån., och 4 dagar. Det hålls
nämligen 30-31 dec och 1-2 jan.

(Så som ovan beskrivits minns
jag att ett bjällöp ägde rum i min barndom.
Senare har man inte brukat att "stassa")

Husdjuren

Första gången en ko led.
des ut om vären, skulle där ligga en kuis
på "skammelen", som hon gick över
för att en ko skulle
bli i kalv, skulle man, innan hon ledde
till tjurs, ta åtta en vagn och leda
hon mellan "träckarna" på vagnen,
både då hon ledde ut ut och när
hon ledde in.

Husdjuren

Korna

Tornan en männ ledde
sitt betäckning, skulle man ta loss
skaffet ur en kvast och leda män-

Hästarna

ren mellan skafvet och sjänsa kvasten
både före och efter betäckningen.

För sa' man, att hästarna
kunde tala. Då sa' stot:

"Föra mi' väl,
så ryktar ja' mi' säl",
och hästen:

"Föra mi' väl, och rykta mi' bra,
så aka' ja' stå för djänt i alla mina da."

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Värfällor"

Om det skrivs i skåp
alla andra möbler eller sparrar o.s., när det
blåste, skulle de vara gjorda av värfäl-
lor, dvs. trä som blåst omkull.

"Värfällor"

Sädd.

När rygeln var så
stor som "musaören", var det tid att så korn.

Potatis skulle aldrig
sättas i skorpionen, för då blev de skabbiga.
Ej heller skulle de sättas i vattmannen
för då blev de vattniga. Däremot var det bra
att sätta dem i tvillingarna, för då blev
då många.

Den 18 maj (Epitafokul.
le man så linet ("första Lantman")

När man skulle börja
att vasa skulle hästarna ha en bit av jula-
kakkan, så blev de inte så fort trötta.

Sädd

Korn

Potatis

Lin

Säkaka

Torrupptagning

Å Gärdstunga (Höbuly)

Torrupptagning

S:n / bråkade mossor i Bollersödo mosse
(Högserödo s:n). Den dagen, man skulle
tjuv mossen, steg man upp vid 12-
tiden. Sedan man fått smör och bröd med
vet eller korn, gav man sig i väg vid 1/2 1-tiden
på morgonen. Riktig matsäck hade man
med sig: stuvad potatis och sill till fru-
kost, fläsk och bröd och risengröt, ibland
ärter och fläsk, till middag samt duktigt
med brännvin, för vid varje måltid fick
man 2 eller 3 bjar.

Först skars "skåretorven". Den skars med
"svavjärn", ett skovelliknande verktyg med
fyrkantigt "blad". Av den mindre torven som
var lösare, gjorde man "klappatorv". Från
fimmerna gjorde ballar av torven som se-
dan klappades. "Pisstorven" ältas nere
i gravan, köides sedan ut med "pullebör"
och breddes ut på marken. Sedan lagret
slätats med en skovel och torkat något,
"pispades" det med en spetsig käpp i stycken.
I allmänhet skar man 3 "bänkar" till frukost.
(en bänk = 2 rader så djupt var man kunde gå)
Fick man avnospat tidigt brukade
man maja hästarna till hemfärden.

Sista lasset

Sista lasset, som åk-
tes in kallades "poeri". Det var inte "brä"
och köra det var därför fick en dräng, som
man inte tyckte om köra det. Med det
lasset skulle allt höstafolket åka.

Sista lasset

Tröskning

Tröskemännen började.

sitt arbete i ottan, ibland redan vid två-
tiden. Då blev det inte tid att sitta "päl-
pygg" (dvs. inte stiga upp genast, då man väck-
tes, utan sitta i sängen och morgna sig).
Samma tröskemännen började sitt arbete ju-
ck de stora, "smedna mada".

Tröskning.

Julen.

Julafton gick man inte
 röra ljusen på bordet. Ett ljus var då tänt
 för mannen och ett för kvinnan. De var lika
 stora och ländes på samma gång. Dens
 ljus, som brann ner först, skulle dö först.
 Sedan man ätit kvällsvaten, brukade det van-
 ligen jul- och nyårsafton komma utklädda,
 "julaspoje". Dessa kvällar gick man utisä
 med svinafoten. Man tog benen i en svina-
 fot, sedan aut kött skrapsats av, och lade
 in dem i ett papper. Sedan sökte man,
 utan att bli fasttagen, kasta svinafoten
 in i stugan på vägen av nabogårdarna.

Julen
 Julafton

Julskämt

Skåne
Herad Frostå
Hammarlunda

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV
2528

13

Blev man förtagen, skulle man ha trak-
tering. Då fick man lika många puppar som
då var ben i pojngöten.

Juldagen gödslade Juldagen
man aldrig.

Järför låg det mycket göd. Annandagen
set i ställen annandagen. Nästen mellan jul-
dagen och annandagen brukade emellertid
drängar från andra ställen söka utom att
bli märkta komma in i ställen och kasta
gödset framför dörren samt vända hästar-
na. — Annandagsmorgon skulle hästarna
ha pepparrot och salt. Kornen skulle ha
salt, saklök eller boasticka och vares en sill,
så skulle de komma att ge mjölk och bli
mjälk. — I Krombult (Hartösa s:n) före-
kom i min ungdom bruket att ride

Stoffan. De var en 8 ryttare, som deltog.

Under de tolv första jul- Väderleken
dagarna skulle man nog gå ut på hur
vädet var. Så skulle väderleken kom-
ma att bli under årets tolv månader.

Var t. ex. vädret vackert juldagen, så skulle
januari nästa år komma att bli vackert.

Därför var man rädd för dåligt väder om aug-
år, för då skulle det komma att bli kintig
höst.

Knut brukade man gå Knut
omkring med "knuden" (en "brännskuden"), som man
passade på att kasta in i stugan.

Felix, dagen efter Knut Felix
har man i senare tider brukat kläda ut
en Felix, som ställdes framför dörren. Så

2528

15

brukade man också spänna trädar framför
fönstret och spela på dessa.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

10 aug.

Den 10 aug kallades
"fultne Lars", för då hade man ibland
inte mycket att äta. Den gamla rågen
var slut och den nya hade man inte
köstat än.

10 aug.

(Sultne Lars)

afven

Måne
Frösta
Rannarlanda

2528

Per Olof
Andersson

Per Olof
Andersson

17

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Rannarlanda

Bygge

När man skulle bygga

Bygge

klinchus

ett klinchus, tog man lera från gårdens
eggt lertag. Ibland använde man sig av
leran, man fick, när man grävde brunn. I
leran blandades dicketigt med halms, varefter
den ältas genom att hästarna fick gå och
trampa i den.

I senare tid (shitet av 1800-talet)

Lerbås

har man även byggt hus (utrustängor och
symmerhet svinkhus) av "lerbas". Även här
vid använde man lera blandad med halms. Man
göt ett lager och lät detta torka, varefter ett
ett lager oväpni göts och så vidare.

Kvinnornas arbete förr

Kvinnornas arbete

Förr fick kvinnorna

förr

vara med om mycket mera utomhusarbete
än nu. Då fick pigorna hjälpa till, och
man körde grässel och "spore mög".
Pigorna fick också lägga "stengärdarna"
(gärdesgärdarna) och när man byggde hus,
fick de klina väggarna.

Folkminnen uppvecklade efter Anders Anderson, Lillaåsa.
 Samhällsförteckning.

LUNDS UNIVERSITETS
 FOLKMINNESARKIV

Kloka.	1.
Bröllop.	2.
Husdjuren.	4.
"Vårfallor".	6.
Lådd.	7.
Förmyndighet.	8.
Sista lasset.	10.
Tröskning.	11.
Julen.	12.
10 aug. ("Sultne Lars").	
Byggel.	17.
Skivornas arbete före.	18.